

עין משפט
גר מצוה

ע:

כלל גדול פרק שביעי שבת

מסורת הש"ס

יב א מ"י ק"ז מהלכת
שנת סלה :

רבינו הנאול

כיצד וזמן שבת ושנת
מלאכות. וישאלו את דר
נחן סבי לה כ"י יוס
דאמר בענין לילא יצא
ולא חלק, ודאמר דר
יוסי אחת שיהא הנה ונה
לילא שבת לא משמע
שהיא אחת לה מהלל
ליה בביתו. ונחן המהלל
את השבת שהיא אחת
מליו כריכות. ואקשינן
הוא מחייב מי חסר את
הזמן וחיוב שבת. ואוקמה
ר' יוחנן בשנת שבת וזמן
מלאכות. ומשאל לא פליגין
הוא מחייב אלא דאמר.
ואקשינן ליה זמן שבת
השנת מלאכות דריית
כל אתה ואתה. וענינן
הא ק"ל דאפילו שנת
שבת וזמן מלאכות חסר
לא פליגין. בעא מיניה
רבה מרב נחמן העלם
שנת שבת ושנת מלאכות,
כשנת שבת דיינין ליה
וחייב אתה על כל שבת
ושבת. ואקשינן מלאכות
דיינין ליה וחייב על כל
מלאכות ומלאכה. ומשע
ליה רב נחמן לרבי, ונחן
העלם שבת בידו ואינו
חייב אלא אתה. ואל
אדרבה הרי העלם מלאכה
בידו וחייב על כל מלאכה.
אחא רב אשי ואמר הא
יחלוא בעא כרירה. ואי
משום שבת לא מחייב אלא
אחד רב נחמן, ואי כי
ברעית רבתי הוא היום
עדין קרי לאודעי בני
תורה שזו חייב. וסבין
ליה לרביה ויהי ויהי, ושע
זכר עדין לאודעי כי גם
יודעי חייב עליה. וכן
קרינן תשיא מלאכות לא
את אחת. וחייב עליה
אחת וזמן. וכל את
אחת עדין רביה פני
עמיה. הרי שנת (שבת)
מלאכות וחייב על כל
המלאכה. אלא אמרין פני
שומעל על שנת מלאכות
שנת שבת, קשה לה שנת
מלאכות אלא בספקיה
עומדת. ונחן לא, בספקיה
ידועא וזמן מלאכות ושנת
שבת הוא רבא עבדין
דאסותא דספקא דאורייתא
היא, וכל אסותא דספקא
דאורייתא לחומרא בעדין.
ואחא רבינן ורביה אחא
הרב אשי ואמר כלום
פריש משבת (א' לא)
[ואלא] משום מלאכות כו'.
והפסחא דרבינן כו'.
והנהי קייאם בודין שבת
ושנת מלאכות כון שבת
לי היום הוא שבת, וגם היה
יודע שמלאכות ושנת
שבת פניו איסור מלאכות
עשירי, או שיעד איסור
מלאכות בלא העלם כעני
איסורא דרבי, שנמצאת
דיעת שבת בידו והעלם
על כל מלאכה ומלאכה,
זהו שתייב על כל מלאכה
מלאכה. אבל השוכח עיקר

שם משמעון. האי ליטנא לא היה למימר כיון דלתיב דר' יוסף קאי דכפר בפ' הנונה [לקמן ד' קא:] דלפ"י שריטה אחת על שני נפרים או שני שריטות על נפר אחד חייב אלא ניחא ליה לנענק לישנא דמנני' דהבונה (פס.) א"ר יהודה מזניט עס קטן משע דהוה שם משמעון: לא משמע צ"ה. שמואל דלא כר' נחמן ודלא כר' יוסף וצ"ל דמקלה קיס ליה לשמואל הכי: העלם זה וזה בידו מהו. אמר ר"י דלפ"י לא ידע לשבת בשום מלאכה חשיב ליה העלם זה וזה כדמוכח בסמוך דקאמר ר"י אי חייב כשגמל העלם זה וזה בידו אמר כו' אלמא אע"פ דלא ידע לשבת במידי חסוד העלם זה וזה ור"ך לתקן בין זה לשוכח עיקר שנת דהכא אינו שוכח כל כך דמי מדכרו ליה מדכר אלל שנת עיקר שנת הייט כעין מינוק שנשנה לבין הנכרס: אמר צ"ה הרי העלם שבת בידו כו'. בשניות פ"ב ר"י (ע.) בעא מיניה רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם טומאה בידו וחייב והתם כ"פ"ג (דף טו.) נמי השיבו הרי העלם שנת בידו וחייב דהתם שפיר דמהדר ליה לחומרא והא דמהדר ליה הכא לפוטרו משום דקסמך שנת שבת עיקר דעיקר המזוה היא משום שנת חז"ן אי משום שבת קא פריש כו'. פ"י בקויערס שאלו שנת הייט וירש וקשה דמלאך כי הו אמרי ליה נמי מלאכה היא היה פורש אפי' לא ויזכירוה שנת אלל נראה לר"י דה"פ אי משום שנת קא פריש שאזנת בעלמא דאי הו מודעי ליה אשנת לבד היה פורש ואי הו מודעי ליה אמלאכות לא היה פורש א"כ העלם שנת עיקר שהוה היה שנית יתר ואי משום מלאכות פריש דשיינין ליה ואמר דאי הו מודעי ליה אמלאכות לא היה לר"ך לאודעייה אשנת ואי הו מודעי ליה אשנת הוה לר"ך לאודעייה אמלאכות הרי העלם ושנת עיקר וחייב על כל את

המנהג הנהגה תולדות אחת שהיא הנהגה וזמן שבת ושנת מלאכות הנהגה ושמואל אחת שהיא הנהגה ושמואל אחת לא משמע ליה: בעא מיניה רבא מרב נחמן (העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת אדרבה הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת אלא אמר רב אשי הוינן אי משום שבת קא פריש הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת ואי משום מלאכה קפריש הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלום פריש מלאכות אלא משום שבת א"ל לא שנא תנן (אבות מלאכות ארבעים חסר אתה והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר' יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אתה ואחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אתה ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בודין שבת ושנת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון שישנא בכרת אע"פ שהויד בלאו משכחת לה דינע ליה שבת בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישנוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דינע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא: "אמר רבא קצר וטחון כגורגרת בשנת שבת וזמן מלאכות וחור וקצר ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחניה של שנת שבת וזמן מלאכות וחור ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

המנהג הנהגה תולדות אחת שהיא הנהגה וזמן שבת ושנת מלאכות הנהגה ושמואל אחת שהיא הנהגה ושמואל אחת לא משמע ליה: בעא מיניה רבא מרב נחמן (העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת אדרבה הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת אלא אמר רב אשי הוינן אי משום שבת קא פריש הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת ואי משום מלאכה קפריש הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלום פריש מלאכות אלא משום שבת א"ל לא שנא תנן (אבות מלאכות ארבעים חסר אתה והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר' יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אתה ואחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אתה ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בודין שבת ושנת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון שישנא בכרת אע"פ שהויד בלאו משכחת לה דינע ליה שבת בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישנוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דינע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא: "אמר רבא קצר וטחון כגורגרת בשנת שבת וזמן מלאכות וחור וקצר ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחניה של שנת שבת וזמן מלאכות וחור ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

המנהג הנהגה תולדות אחת שהיא הנהגה וזמן שבת ושנת מלאכות הנהגה ושמואל אחת שהיא הנהגה ושמואל אחת לא משמע ליה: בעא מיניה רבא מרב נחמן (העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת אדרבה הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת אלא אמר רב אשי הוינן אי משום שבת קא פריש הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת ואי משום מלאכה קפריש הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלום פריש מלאכות אלא משום שבת א"ל לא שנא תנן (אבות מלאכות ארבעים חסר אתה והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר' יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אתה ואחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אתה ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בודין שבת ושנת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון שישנא בכרת אע"פ שהויד בלאו משכחת לה דינע ליה שבת בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישנוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דינע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא: "אמר רבא קצר וטחון כגורגרת בשנת שבת וזמן מלאכות וחור וקצר ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחניה של שנת שבת וזמן מלאכות וחור ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

המנהג הנהגה תולדות אחת שהיא הנהגה וזמן שבת ושנת מלאכות הנהגה ושמואל אחת שהיא הנהגה ושמואל אחת לא משמע ליה: בעא מיניה רבא מרב נחמן (העלם זה וזה בידו מהו א"ל הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת אדרבה הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת אלא אמר רב אשי הוינן אי משום שבת קא פריש הרי העלם שבת בידו ואינו חייב אלא אחת ואי משום מלאכה קפריש הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אתה ואחת א"ל רבינא לרב אשי כלום פריש משבת אלא משום מלאכות כלום פריש מלאכות אלא משום שבת א"ל לא שנא תנן (אבות מלאכות ארבעים חסר אתה והוינן בה מנינא למה לי ואמר ר' יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אתה ואחת אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו חייב על כל אתה ואחת שפיר אלא אי אמרת העלם שבת בידו אינו חייב אלא אחת היכי משכחת לה בודין שבת ושנת מלאכות הניחא אי סבר ליה כרבי יוחנן דאמר כיון שישנא בכרת אע"פ שהויד בלאו משכחת לה דינע ליה שבת בלאו אלא אי סבר לה כרבי שמעון בן לקיש דאמר עד שישנוג בלאו וכרת דידע ליה שבת במאי דינע לה בתחומין ואליבא דרבי עקיבא: "אמר רבא קצר וטחון כגורגרת בשנת שבת וזמן מלאכות וחור וקצר ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה וטחניה של שנת שבת וזמן מלאכות וחור ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

הנהגות הב"ה

(א) תוב' דר' חייב וכו'
לפסוק דהתלם זה וזה בידו
חייב:

מוסף רש"י

מחנה תולדות. נעקף לן
הוינו ללכת ווינו
מהם. למחר מן הימים
לס. וכו'.

רבינו הנאול (המקור)

שבת ועיקר איסור מלאכות,
ולא מתני לך כי הודעת
ליה עיקר שבת ועדין
צריכת לאודעייה איסור
מלאכות. ואי לא מודעי
ליה איסור מלאכות פ"י
דין דאפילו רש"י, הפך
דיעת שבת תילא בדיעת
איסור מלאכות. ואיסור
מלאכות חליי משום שבת,
וכון שאפ"ש שחרית
איסור שבת ואיסור מלאכות
כאחת, ומצאת כאילו שנת
אחת היא ואינו חייב אלא
על כרב נחמן. ומקשינן
אחא רב נחמן מדרי יוחנן
דא"ר א"כ עשאן כולם
כדי שבת אחת חייב על
כל אתה ואחת, בשלמא
א"ל שנת העלם זה וזה
בידו חייב על כל אתה
ואחת היינו משכחת לה
הכי אלא אי אמרת כל
הכי תאי נהיא אלא מחייב
אלא חרא. היכי משכחת לה
הייב על כל אתה ואחת.
ואם תאמר בודין שבת
ושנת מלאכות, הניחא
שנת ושנת מלאכות
לה זמן יוחנן משכחת
לה זמן שבת (כו'). ושע
ר' נחמן דידע לה שזאת
אסור בתחומין ואליבא דר'
עקיבא דאמרינן לילול וכו'
שמצאת זמן בתחומין. ווי
היינו בעיא רבא העלם זה
וד כידו דרבינן כשומענת
ויס עבדין דיהי כשומענת,
ואיסיקא ליה כהא. אמר
(רביא) [רבא] קצר וטחון
כגורגרת בשנת שבת וזמן
מלאכות, דאמרינן איסור
ניחא. לא מחייב אלא אחת,
דהא חזויהו בשנת שבת,
וחור וקצר וטחון כגורגרת
בודין שבת ושנת מלאכות
ודע ליה על אתה ואחת,
ונודע לו על קצירה של
שנת שבת וזמן מלאכות
דלא מחייב עליה ואטחניה
דבהיה אלא חרא.

גרוע

ע"י הקצירה וע"י הטחניה ש' שנת שבת וזמן מלאכות ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של שנת שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

שעור הוא לכל איסורי מלאכות של שנת כגורגרת ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של שנת שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

שעור הוא לכל איסורי מלאכות של שנת כגורגרת ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של שנת שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

שעור הוא לכל איסורי מלאכות של שנת כגורגרת ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של שנת שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

שעור הוא לכל איסורי מלאכות של שנת כגורגרת ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של שנת שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה

שעור הוא לכל איסורי מלאכות של שנת כגורגרת ושחן כגורגרת בודין שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של שנת שבת ושנת מלאכות ונודע לו על קצירה ועל טחניה של זמן שבת ושנת מלאכות קצירה